

Udskriftsdato: 15. december 2025

KEN nr 9613 af 22/06/2016 (Gældende)

Pressenævnets kendelse i sag nr. 16-70-00935

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: 16-70-00935

Pressenævnets kendelse i sag nr. 16-70-00935

Misvisende sammenklipning

I Kontant-programmet "Alternativ behandler tilbyder livsfarlig sultekur" var gengivet dele af et interview. I DRs udsendelse var to udtalelser byttet rundt og sat dem i forlængelse af hinanden. Det gav et forkert indtryk af klagers udtalelse, og nævnet udtalte kritik. Der var andre dele af DRs omtale, der ikke blev kritiseret.

Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

Pressenævnets kompetence

Pressenævnet bemærker indledningsvist, at spørgsmålet om, hvorvidt forhold er injurierende, henhører under domstolene og falder uden for nævnets kompetence. Nævnet tager derfor ikke stilling til, hvorvidt der er fremsat injurierende udtalelser om [Klager] på DRs Facebook-side. Det forhold behandles ikke.

Pressenævnet træffer afgørelse i sager om, hvorvidt der er sket en offentliggørelse i strid med god presseskik, og hvorvidt et medie er forpligtet til at offentliggøre et genmæle, jf. medieansvarslovens § 34 og § 40, jf. lovens § 36.

God presseskik

Redigering

[Klager] har klaget over, at DRs dækning var ensidig og klipningen af udsendelsen misvisende, herunder, at klippet fra YouTube giver et misvisende indtryk af, at han aldrig spiser.

Pressenævnet bemærker i den forbindelse, at redaktøren i overensstemmelse med det almindelige princip om redaktørens ret til at redigere mediet er berettiget til at beslutte, hvad man vil bringe i mediet. Det vil sige, at det ligger inden for grænserne af redaktørens redigeringsret at undlade oplysninger, der for en af parterne forekommer centrale, så længe det samlede indtryk giver et retvisende billede.

- Klippet på YouTube

I Kontant-udsendelsens gengivelse af et engelsk interview på YouTube har DR byttet rundt på to klip og sat dem i forlængelse af hinanden. Udsagnet "*I have had breakfast one time since 2013, January. And it was for my kid's birthday*" er i Kontant-udsendelsen indsat direkte efter "*I cannot just say to people: "Yeah, I don't eat". "Yeah, when do you eat? ", they say. "I don't eat". "Yeah, but when do you eat? " They could not hear what I was saying"*".

I YouTube falder de to udtalelser ikke i forlængelse af hinanden og i omvendt rækkefølge. Udtalelsen omkring morgenmaden er i YouTube-videoen anvendt til at illustrere, at [Klager] spiser om aftenen – hvis han spiser.

På den måde udsagnet er anvendt i Kontant-udsendelsen, giver DR indtryk af, at [Klager] udtaler, at han alene har spist én gang siden 2013 – og det var morgenmad. Det er ikke dokumenteret, at [Klager]

giver dette indtryk. Pressenævnet finder, at DR har tilsidesat god presseskik ved – uden at det var oplyst i Kontant – at bringe udtalelserne i en sammenhæng, der ikke nødvendigvis afspejler [Klager]s synspunkt. Hertil kommer, at der over for seeren gives indtryk af, at udtalelserne er bragt i kronologisk rækkefølge, hvilket heller ikke er tilfældet. *Nævnet udtaler kritik* af den forvanskende sammenklipping af YouTube-interviewet.

Under hensyn til, at [Klager] i udsendelsen får lejlighed til at udtale sig vedrørende sit fødevareindtag, finder Pressenævnet ikke tilstrækkelig grundlag for at pålægge offentliggørelse efter medieansvarslovens § 49. [Klager] siger blandt andet i programmet, at han spiser, men at han ”spiser meget, meget lidt”, og at han har reduceret sit madforbrug med 98 % og sit væskeforbrug med 99,8 %.

- Erhvervserfaring

Ifølge klager bringes der irrelevant information om, at han er slagter og tidligere er gået konkurs med en virksomhed, mens det ikke nævnes, at han har arbejdet som akupunktør og healer samt, at han er Reiki-mester og -lærer.

Pressenævnet finder, at DR ved at udelade oplysninger om [Klager]s arbejde som akupunktør og Reiki ikke har overskredet de vide rammer for redigering.

På baggrund af råoptagelsen offentliggjort på levaflys.dk den 17. september 2015 finder nævnet heller ikke i øvrigt grundlag for at fastslå, at interviewet mellem DR og [Klager] fremstår forvansket i DRs udsendelse. Pressenævnet behandler nedenstående klagepunkter under *Dødsfald*, *Behandling af kræft* og *Behandling af børn* og ud fra denne betragtning.

Korrekt information

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives eller gengives, er korrekte, jf. punkt A. 1.

- Programtitlen ”Alternativ behandler tilbyder livsfarlig sultekur”

Det følger videre af de vejledende regler, at overskrifter og mellemrubrikker i form og indhold skal have dækning i den pågældende artikel eller udsendelse, jf. punkt A. 6.

På baggrund af oplysningerne på levaflys.dk og [Klager]s udtalelser på råoptagelserne lægger Pressenævnet til grund, at formålet med hans kursus er at gøre det muligt at ernære sig ved lysenergi. I udsendelsen gør en ernæringsekspert gældende, at det er livsfarligt at leve uden at indtage fast føde. Pressenævnet finder herefter, at programtitlen *”Alternativ behandler tilbyder livsfarlig sultekur”*, der også er anvendt som overskrift på Facebook, har dækning i udsendelsen indhold. Nævnet finder heller ikke grundlag for at kritisere samme programtitel, der er anvendt som overskrift i en omtale på Facebook den 22. september 2015 eller overskriften *”[Klager]s livsfarlige kursus: Drop mad og lev af lys”* på dr.dk den 24. september 2015. Det er nævntes opfattelse af overskrifterne har tilstrækkelig dækning i artiklernes tekst.

Dødsfald

Sådan som sagen foreligger oplyst for Pressenævnet, har nævnet ikke mulighed for at tage stilling til, på hvilke måder [Klager]s kurser eventuelt adskiller sig fra de kurser, der udbydes af Jasmuheen, og hvorvidt de omtalte lysernæringsteknikker har ført til dødsfald i henholdsvis Danmark og i udlandet.

[Klager] gør i sin klage gældende, at DR uretmæssigt sætter [Klager]s kurser i forbindelse med fire dødsfald, herunder kvinden, Margurithes, dødsfald. Endvidere peger [Klager] på, at hans kurser uretmæssigt sættes i sammenhæng med den australske guru Jasmuheen,

Som sagen er forelagt, herunder på baggrund af oplysninger fra hjemmesiden levaflys.dk, lægger Pressenævnet imidlertid til grund, at både de af [Klager] udbudte kurser og de udenlandske kurser, der refereres til, har som et grundlæggende fællestræk, at kursisterne skal lære at ernære sig uden, at man behøver at indtage fast føde. Efter Pressenævnets opfattelse tilkendes det ikke i udsendelsen, om der nødvendigvis er fuldstændig lighed mellem [Klager]s kurser og de udenlandske kurser, som har ført til dødsfald. Pressenævnet finder i den forbindelse, at udsendelsen i tilstrækkelig grad godtgør, at der er lighedspunkter mellem de udenlandske kurser og [Klager]s kurser.

For så vidt angår sammenkædningen med dødsfald, herunder omtalen af den afdøde danske kvinde, Margurithe, har nævnet lagt afgørende vægt på, at udsendelsen klart gør opmærksom på, at den pågældende kvinde ikke har deltaget i kurser udbudt af [Klager]. Det forhold, at det først nævnes omkring syv minutter inde i udsendelsen, kan i dette tilfælde ikke føre til et andet resultat.

Behandling af kræft

I klagen anfører [Klager], at han ikke har sagt, at kræft har noget med lysernæring at gøre.

På baggrund af det uredigerede interview lægger Pressenævnet til grund, at [Klager] selv oplyser, at han kan *"give nogle oplysninger, så folk kan kurere sig selv"*. I den forbindelse giver han eksemplet kræft. Uanset, at det ikke er ham selv personligt, der skal foretage handlingerne/undladelserne, finder nævnet ikke grundlag for at kritisere DRs beskrivelse.

Behandling af børn

I DR-udsendelsen henvises bl.a. til levaflys.dk. Heraf fremgår det bl.a.:

"Børn på LYS-energi"

Mange børn, der er født efter den 21. december 2012, har allerede evnen til helt eller delvist at leve af LYS, afhængig af deres udviklingsniveau. Derfor oplever et stigende antal forældre problemer med at få deres børn til at spise "tilstrækkeligt" mad, eller at børnene er meget kræsne.

Vores erfaring er, at det er meget sandsynligt, at dit barn allerede er klar til at leve af LYS, når blot du giver barnet muligheden for selv af vælge. "

Pressenævnet finder herefter, at programmet i tilstrækkelig grad dokumenterer, at børn også kan komme på lysernæringskurser hos [Klager], og at klager oplyser, at børn kan ernære sig af lys. Nævnet udtaler ikke kritik af DRs omtale af [Klager]s behandling af børn.

For så vidt angår det faktuelle grundlag for [Lægen]s udtalelse i artiklen *"Børn sendt på kursus: Lærer at leve af lys i stedet for mad"* finder Pressenævnet som nævnt ovenfor, at oplysningerne om i

hvilket omfang børn kan leve af lysernæring alene – og som ligger til grund for [Lægen]s udtalelse – er retvisende.

Pressenævnet har ikke mulighed for at tage stilling til, hvilket grundlag [Lægen] har haft for at udtale sig til den pågældende artikel. Efter Pressenævnets opfattelse indebærer [Lægen]s udtalelser ikke forhold, som burde forelægges selvstændigt for [Klager] ud over den forelæggelse, der fandt sted til brug for selve udsendelsen, og hvor [Klager] bl.a. blev spurgt ind til lysernæringskurser for børn.

Opfordring til politianmeldelse

På baggrund af den udaterede mail fra Sundhedsstyrelsen (nu Styrelsen for Patientsikkerhed), som DR henviser til, lægger Pressenævnet til grund, at styrelsen har fastslået, at Lev af Lys v/[Klager]s markedsføring er i strid med lov om markedsføring af sundhedsydelser og pålagt klager at korrigere indholdet på levaflys.dk. Under hensyn til sagens karakter og den almene interesse, udtaler nævnet ikke kritik af DR for at gengive styrelsens opfordring til seere om at politianmelde klager, hvis de har været udsat for ”kvaksalveri”.

- Forelæggelse

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at oplysninger, som kan være skadelige, krænkende eller virke agtelsesforringende for nogen, skal efterprøves i særlig grad, inden de bringes, først og fremmest ved forelæggelse for den pågældende. Forelæggelse bør ske således, at der gives den adspurgte rimelig tid til at svare, jf. punkt A. 3.

Det er nævnets opfattelse, at udsendelsen ”*Alternativ behandler tilbyder livsfarlig sultekur*” i sin helhed indeholder en række oplysninger og beskyldninger, der er skadelige for [Klager]s kursusrvirksomhed, hvorfor de har skullet forelægges for [Klager].

I udsendelsen bringes en række sekvenser fra DRs interview med [Klager], hvor han forelægges de kritiske oplysninger, som kommer frem i udsendelsen, navnlig om den påståede sundhedsfaglige kritik af [Klager]s kursusrvirksomhed, herunder i hvilket omfang børn kan deltage i kurserne.

Pressenævnet finder på denne baggrund, at der er sket en tilstrækkelig forelæggelse, og at [Klager] kommer til orde i udsendelsen. Pressenævnet finder, at den manglende forelæggelse af kritikken fra [Person A] ikke er af en sådan karakter, at den selvstændigt burde være forelagt for [Klager]. Nævnet bemærker, at kritikken er af samme karakter, som den kritik [Klager] får forelagt, herunder om de dødsfald, der omtales i udsendelsen.

[Klager] har klaget over, at DR i forbindelse med optagelsen af sit interview med [Klager] skulle have udnyttet hans manglende erfaring med at håndtere mediehenvendelser. Det fremgår imidlertid af telefonsamtalen, at [Klager] frivilligt indvilligede i at deltage i interviewet, og at han afslog DRs tilbud om på forhånd at få fremsendt en spørgeramme for interviewet. Pressenævnet udtaler herefter ikke kritik af forelæggelsen.

Pressenævnet finder – ud over ovennævnte kritiserede forhold – ikke i øvrigt, at udsendelsen giver anledning til kritik, herunder heller ikke DRs omtale af kursisterne eller forsøget på at få en udtalelse fra dem.

Genmæle

Det følger af medieansvarslovens § 36, stk. 1, at en anmodning om genmæle i medierne over for oplysninger af faktisk karakter, som er egnet til at påføre nogen økonomisk eller anden skade af betydning, og som er blevet bragt i et medie, skal tages til følge, medmindre oplysningernes rigtighed er utvivlsom.

Under henvisning til det ovenfor anførte under god presseskik vedrørende sammenklipningen af YouTube-videoen finder nævnet, at DR-udsendelsen giver et forkert indtryk af, at [Klager] skulle have udtalt, at han ikke har spist andet end morgenmad én gang siden 2013. Det er ikke dokumenteret som utvivlsomt korrekt, at [Klager] oplyser dette. Da oplysningen er egnet til at påføre klager økonomisk eller anden skade af betydning, er [Klager] som udgangspunkt berettiget til at få bragt et genmæle over for dette punkt. Pressenævnet finder imidlertid, at klagers genmæletekst blot er en gentagelse af de synspunkter, som [Klager] fremkom med i udsendelsen. [Klager] er således i udsendelsen citeret for, at han spiser, og at han har reduceret sit madforbrug med 98 % og sit væskeindtag med 99,8 %. Pressenævnet finder derfor, at [Klager] ikke er berettiget til at få bragt et genmæle.

Det er Pressenævnets opfattelse, at i de øvrige oplysninger, som fremgår af DRs omtale vedrørende [Klager]s behandlingsform, herunder behandlingen af børn, er gengivet korrekte. Nævnet finder derfor, at [Klager] ikke er berettiget til at få bragt et genmæle vedrørende disse.

[Klager] er herefter ikke berettiget til at få offentliggjort et genmæle.

[Klager] har klaget over udsendelsen *"Kontant: Alternativ behandler tilbyder livsfarlig sultekur"* på DR1 og foromtale til programmet på Facebook samt over artiklerne *"[Klager]s livsfarlige kursus: Drop mad og lev af lys"* og *"Børn sendt på kursus: Lærer at leve af lys i stedet for mad"* bragt på dr.dk den 22.-24. september 2015, idet han mener, at god presseskik er tilsidesat. Klagen omfatter endelig mediets delvise afslag på genmæle.

Sagen er behandlet sammen med sag nr. 15-70-00890, [Klager] mod Århus Stiftstidende, der også vedrører omtale af klagers kursus.

[Klager] har bl.a. klaget over programtitlen og anført, at hans kursus ikke er sammenligneligt med kurser, hvor kursister hævdes at være døde af sult.

1 Sagsfremstilling

Forløbet forud for offentliggørelse

I forbindelse med udarbejdelsen af den påklagede udsendelse ringede DR til [Klager] med henblik på at arrangere et interview med [Klager]s til brug for udsendelsen. Pressenævnet har fået en lydfil af samtalen. Heraf fremgår det blandt andet, at [Klager] blev tilbudt en spørgeramme, men afslog og svarede "I må spørge om hvad som helst". Der aftales tid og sted for et senere interview.

På [Klager]s hjemmeside levaflys.dk blev en råoptagelse af ca. en times varighed af DRs interview med [Klager] offentliggjorde den 17. september 2015. Der fremgår ingen billedside af optagelsen. Af lydoptagelsen fremgår blandt andet følgende:

"[Tidskode 00.00-02.40]

Journalist: [Klager], hvad er din baggrund?

[Klager]: Min baggrund, den er jo. I tidernes morgen var jeg professionel soldat, så blev jeg udlært slagter, og så blev jeg udlært inden for computere, og så har jeg jo lavet alt muligt andet ud over det. Jeg har haft mine egne virksomheder. Det har jeg haft i snart tredive år. Og inden for den alternative verden, som nu er det, vi er her for: Jamen, det er cirka for tolv år siden, der skete der noget helt specielt med mig. Og det var. Jeg dyrker en speciel form for kampkunst, og der kom der simpelthen – ja, hvad skal man kalde det? En åbenbaring? Et eller andet. Der skete i hvert fald noget. Så jeg ændrede fuldstændig mit liv. Tidligere var jeg elitegolfspiller. Jeg spillede hver eneste dag. Det stoppede jeg med fra den ene dag til den anden.

Journalist: Hvad var det, der skete for dig?

[Klager]: Nu denne her specielle form for kampkunst, det er, hvor man slår på nogle bestemte steder på kroppen, og så skulle man fjerne smerten derfra. Da jeg gjorde det første gang, der skete der simpelthen noget. Og så vidste jeg, at det var det, jeg skulle gøre. Jeg skulle simpelthen begynde at heale, som det hedder.

Journalist: Du skriver, at den 21. december 2012, der sker der noget helt særligt.

[Klager]: Ja, der er noget energiskifte på kloden. Det vil sige, vi kommer op på en anden frekvens. Der er selvfølgelig mange folk, de omtaler det som en ny begyndelse eller. Jeg siger, jeg synes bare, det er den letteste måde at vise det på. Det er, at der sker rigtig, rigtig mange ting, så hvis vi tidligere, altså før den dato 21. december 2012, hvis vi nu siger, at vi var på det, der hedder et niveau 3. Så normalt vil man gå op på niveau 4, men det er sådan set ikke det, der er sket. Vi er kommet op på niveau 5, så derfor sker der ufattelig mange ting. Og lige nøjagtig på det tidspunkt. Det vidste jeg så ikke med det samme. Nu handler det her jo om at lære at leve af energi. Så lige nøjagtig på det tidspunkt, der skete der noget inde i os alle sammen. Der fik vi gjort et center klar inde i hovedet, oppe i hjernen, der kan styre energi. Det blev gjort klar. Ikke aktiveret, men blev gjort klar.

[Klager]: Den første uge i januar 2013 stoppede jeg spontant med at spise, og da der var gået en tre ugers tid, fandt jeg ud af, hvad det var det hele handlede om. Og det var, at jeg skulle lære andre at kunne det her. [...]

[Tidskode 4.07-4.55]

Journalist: Det dér med et særligt lem i panden, du taler om, hvad er.

[Klager]: Et center, et center inde i, lige bag frontallappen, ovre i venstre side, lige lidt ind fra midten, og så et stykke ned. Nu har jeg jo ikke de fuldstændige medicinske betegnelser for, hvor det lige er, men jeg kan pege det ud.

Journalist: Det må du da gerne gøre, hvor sidder det?

[Klager] (der er ingen billedside til optagelsen, men klager viser det angiveligt for journalisten): Altså, det sidder i venstre side, lige her. Sådan et stykke nede, der sidder centeret.

Journalist: Og det har du fået en særlig evne til at åbne?

[Klager]: Aktivere det.

Journalist: Aktivere. Hvor har du fået det?

[Klager]: Ja, men. Fra mit højere selv. Jeg ved bare, at det..

Journalist: Det kan du bare?

[...]

[Tidskode 8:10-10:04]

Journalist: Og din tese er jo altså, at man kan spise, at mennesket kan leve – ikke spise – mennesket kan leve af lys eller energi uden at spise.

[Klager]: Ja.

Journalist: Gælder det også dig selv, *[Klager]*?

[Klager]: Ja, da.

Journalist: Du spiser ikke?

[Klager]: Jeg spiser selvfølgelig stadigvæk noget, fordi jeg er ikke klar til at lægge det på hylden.

Journalist: Kan du definere, hvad du spiser, og hvornår du spiser?

[Klager]: Jeg spiser som regel om aftenen. Nu kan jeg tage i går. Der fik jeg en pose popcorn, og så tror jeg, at jeg fik en espresso. Som jeg siger til alle mine foredrag, jamen, det her handler ikke om at stoppe med at spise. Det her handler om at spise, når vi har lyst til at spise. Og spise lige nøjagtigt, hvad vi gerne vil spise. Det er jo det, der er det vigtigste, fordi det er det, der kan sætte os fri.

Journalist: I et interview, som ligger på nettet, der siger du, at du stoppede med at spise i 2013.

[Klager]: Ja, det gjorde jeg også.

Journalist: Det er så løgn?

[Klager]: Jamen, det kommer an på, hvordan du definerer. Der stoppede jeg med at spise. Spontant. I 2013 i januar måned, men jeg siger til alle foredrag, jeg står heller ikke og siger, at jeg ikke spiser. Det gør jeg. Jeg spiser meget, meget lidt.

Journalist: Hvis du siger, at du i 2013 stoppede med at spise, kan du så forstå, hvis folk opfatter det som værende, at nu lever du uden mad og drikke?

[Klager]: Det kan jeg ikke, nej.

Journalist: Men du har jo selv sagt det på din hjemmeside?

[Klager]: Ja, ja, men lige så snart folk kommer i kontakt her med os eller ved nogle af de foredrag, som vi holder, så siger vi også, at ”jeg spiser”. Det siger jeg åbenlyst, og det siger jeg til alle, og det vil jeg slet ikke fornægte.

Journalist: Hvorfor har du så information på din hjemmeside, som er misvisende?

[Klager]: Det kommer an på, om man tager det ud af en kontekst. Fordi jeg siger, at jeg stoppede spontant med at spise i januar måned, og det varede i tre uger, og der fandt jeg ud af, hvad det var, jeg skulle. [...]

[Tidskode 12.10-13.30]

[Klager]: Hvis man er bange for at tabe sig. Der er jo nogen, de er slanke, så de vil helst ikke tabe sig. Der er måske mange, der har haft problemer tidligere med spiseforstyrrelser, så de bliver jo helt vildt bange, hvis de begynder at tabe sig. Hvis man er bange for det, så taber du dig, fordi hjernen går

simpelthen ind og sørger for, at du ikke har kontrollen. Hvis du er overvægtig og gerne vil tabe dig, så taber du dig stort set ikke. Og så er det ligegyldigt, om du drikker vand i tre uger eller i en måned.

Journalist: Du ligner ikke en mand, der på den måde spiser meget lidt. Du ligner en mand, der spiser ganske normalt.

[Klager]: Ja.

Journalist: Vil du også sige, at du gør det?

[Klager]: Nej, det gør jeg absolut ikke. Jeg har i hvert fald sat mit madforbrug 98 procent ned.

Journalist: 98 procent ned?

[Klager]: Ja. Og mit væskeforbrug er måske sat 99,8 procent ned.

Journalist: Det var godt nok voldsomt.

[Klager]: Ja.

Journalist: Så det vil sige hvad, hvor mange glas vand drikker du om ugen?

[Klager]: Nu drikker jeg ikke vand, men jeg drikker måske vin.

Journalist: Vin?

[Klager]: Eller champagne.

Journalist: Vin og champagne?

[Klager]: Ja, nu er det så mousserende vin. Champagne er alt for dyrt. Men med bobler i.

Journalist: Ja, og hvad drikker du af det?

[Klager]: Jeg får måske en fem-seks glas.

Journalist: Og en hotdog?

[Klager]: Nej, det er ikke tit.

Journalist: Nej.

[Tidskode 17.28-22.12]

Journalist: Lad os prøve at se på din hjemmeside, [Klager]. På din hjemmeside, der står der, at du tilbyder lysernæringskurser for børn.

[Klager]: Ja?

Journalist: Hvad går det ud på?

[Klager]: De får denne her initiering som. Man aktiverer centeret. Der får de en slags initiering. Det er en slags healing, og så er centeret aktiveret, og de er fuldt kørende. Selvfølgelig beder man ikke børn om at skal [skulle] en vanddiæt igennem, men nu kan de spise eller lade være.

Journalist: Men børn skal jo have mad og drikke for at vokse for at blive sunde voksne mennesker.

[Klager]: Det er i hvert fald det, vi altid har fået at vide.

Journalist: Men du ved noget andet?

[Klager]: Ja, jeg er åbenbart lidt klogere end andre.

Journalist: Det er du helt sikkert. I hvert fald ifølge det, du selv siger. Fordi lægevidenskaben ville jo være dybt uenig med dig.

[Klager]: Ja, de synes jo, jeg er rablende sindssyg.

Journalist: Ja, men du mener altså, at med din guidance der kan børn lade være med at spise og drikke?

[Klager]: Det kan de, ja.

Journalist: Har du nogen børn nu, som du har behandlet på denne her måde og har positive erfaringer med?

[Klager]: Ja, selvfølgelig.

Journalist: Så du har behandlet børn og fået deres forældre overbevist om.

[Klager]: Jeg har ikke overbevist nogen forældre om noget som helst.

Journalist: Nej, nej, du har fortalt det til forældrene, og så kunne de tage beslutningen.

[Klager]: De har taget den beslutning, som er deres beslutning. Og hvad de gør. De har bedt mig om at gøre det, og så gør jeg det.

[...]

Journalist: Man kunne også vende det om og sige, at det er dig, [Klager], er det ikke dig, der laver overgreb på børn ved at anbefale, at de ikke spiser og drikker?

[Klager]: Det anbefaler jeg slet heller ikke.

Journalist: Hvad gør du så?

[Klager]: Jeg laver det her, så de selv kan vælge, om de vil det ene eller det andet. Vi ser jo i dag flere og flere, der bliver født, hvor de ikke behøver at spise. De er født med det.

Journalist: De er født med det?

[Klager]: Så det kan altså godt lade sig gøre.

Journalist: Børn, der er født til ikke at spise?

[Klager]: Ja.

Journalist: Så der går folk rundt i Århus og Skanderborg og København og Vejle, som ikke behøver at spise?

[Klager]: Ja.

Journalist: Og det ved du for?

[Klager]: Ja, for jeg har haft en af dem her på klinikken.

Journalist: Du har haft en af dem her på klinikken?

[Klager]: Ja, han er kommet ind.

Journalist: Spiser vedkommende ikke i dag eller hvad?

[Klager]: Nu da vedkommende kom til mig første gang, der var han et år gammel. Det, som jeg fortæller forældrene, fordi de er meget, meget, meget bekymrede, fordi han spiste stort set næsten ingenting. Så han havde mælk i en sutteflaske. Det var det, han fik om dagen. Og mere fik han ikke. Lige så snart han fik mere, så kastede han op. Så mærker jeg på ham og mærker, at det her energicenter, det er fuldstændig aktivt og kørende. Og jeg siger det til forældrene, lad ham nu bare selv bede om at få noget mad. Meget, meget, meget intelligent ung dreng. Han kunne forstå alt, hvad der blev sagt. Han kom her for, jeg tror et halvt års tid siden, kom han ind på klinikken igen. Der var han 2½ år. Der lignede han simpelthen en, sådan en afrikanerdreng, stor mave, meget, meget under-, forkert ernæret. Og vi kan jo kun hjælpe ved at give nogle råd og ved at give noget homøopatisk medicin, så vi kan få alle de afgiftninger ud. Eller alle de giftstoffer ud af hans krop. Og det kan vi kun hjælpe ham med, men det ender jo nok med, at han dør, fordi han får noget at spise.

[...]

[Tidskode 28.45]

[Klager]: Jeg kan give nogle oplysninger, så folk kan kurere sig selv. Ja, da. Helt klart.

Studievært: Kunne man få nogle på banen?

[Klager]: Ja, men kræft eksempelvis.

[...]”

Herudover udtaler [Klager] blandt andet også om, at han kan hjælpe klienter til at helbrede sig selv. Det gælder også klienter med diabetes 1, ADHD og sclerose. Diagnoser, der ellers er kendt som uhelbredelige. Der tales også om reglerne i autorisationsloven (lov om autorisation af sundhedspersoner og om sundhedsfaglig virksomhed), og en henvendelse fra Sundhedsstyrelsen (nu Styrelsen for Patientsikkerhed) som [Klager] skal besvare.

DRs omtale på Facebook

Tirsdag den 22. september 2015 bragte DR Kontants side på Facebook en programomtale med følgende indhold:

”Alternativ behandler tilbyder livsfarlig sultekur’

”Det er jo helt vildt”, sådan udtrykker [Klager] det selv.

Lægevidenskaben tager fejl.

Mennesker kan sagtens leve uden mad. Det mener i hvert fald den alternative behandler [Klager], som Kontant konfronterer på torsdag [den 24. september 2015] kl. 21.00.

[Klager] i Århus tager sig godt betalt for at lære folk at holde op med at spise og drikke og i stedet leve af lysets energi. I udlandet er flere dødsfald forbundet med samme form for sultekur og nu har en dansk kvindes forsøg med at leve af lys med stor sandsynlighed medvirket til hendes død. ”

Under teksten var et videolink til en del af DRs interview med [Klager].

Den 24. september 2015 bragte DR Kontants side på Facebook en yderligere programomtale med følgende indhold:

”Hver tredje dansker får kræft og kun halvdelen overlever.

Men den alternative behandler [Klager] mener, at han kan hjælpe folk med at blive raske. Drop mad og drikke og lev af lysets energi.

”Det er da så simpelt, som det kan være,” siger han til Kontant.

’Alternativ behandler tilbyder livsfarlig sultekur’ Kontant i aften kl. 21.00 på DR1.

En alternativ behandler i Århus tager sig godt betalt for at lære folk at holde op med at spise og drikke og i stedet leve af lysets energi. I udlandet er flere dødsfald forbundet med samme form for sultekur og nu har en dansk kvindes forsøg med at leve af lys med stor sandsynlighed medvirket til hendes død. ”

Under teksten var et videolink til en del af DRs interview med [Klager]. DR Kontant bragte yderligere følgende programomtale på Facebook:

”Klogere end lægevidenskaben?

Den alternative behandler [Klager] påstår, at børn ikke har behov for mad og drikke. Alene lysets energi er nok til, at de kan vokse sig store og stærke – og stadig være sunde.

[...]”

Artikler på dr.dk

Den 24. september 2015 bragte DR på sin hjemmeside dr.dk nogle artikler om [Klager]s kursus. Artiklerne havde i det væsentlige samme vinkling som DRs tv-udsendelse og er ikke gengivet her. Der er klaget over artiklen ”[Klager]s livsfarlige kursus: Drop mad og lev af lys” med underrubrikken:

”Tidligere slagter og biludlejer, [Klager] påstår, at han kan ernære sig udelukkende af lysets energi. Det tjener han nu penge på at lære andre. Læger kalder kuren livsfarlig.

[...]”

Der er videre klaget over artiklen ”Børn sendt på kursus: Lærer at leve af lys i stedet for mad”. Af artiklens tekst fremgår bl.a. følgende:

”Alternativ behandler påstår, at børn født efter 21. december 2012 ikke behøver at spise. Det koster 7000 kroner at få barnet klargjort til at leve af såkaldt lysernæring. ”Uvederhæftigt og sundhedsskadeligt”, siger børnelæge.

[...]”

Udsendelsen på DR1

DR1 bragte den 24. september 2015 kl. 21.00 i forbrugermagasinet ”Kontant: Alternativ behandler tilbyder livsfarlig sultekur”. Tidsangivelserne er Pressenævnets tidsangivelser for, hvornår noget cirka fremgår af udsendelsen. Af udsendelsen fremgår bl.a. følgende:

”Programværten (går uden for et hus): Lige herinde bor [Klager]. Han tjener penge på at lære folk at holde op med at spise og drikke og i stedet leve af lysets energi.

[Klager] (fra et YouTube-klip): Kurset handler om at kunne tage energi ind i ens krop, så man ikke behøver at spise.

Jens Kondrup, professor i ernæring: Umiddelbart så er det jo kvaksalveri.

[Der klippes til Kontants interview med [Klager]]

Journalist: Har du det ikke skidt med, at du giver en råd, som ifølge lægevidenskaben er i livsfare?

[Klager]: Nej.

Speak: I udlandet er flere døde, fordi de troede, de kunne leve af lys. Og nu har den samme form for sultekur med stor sandsynlighed medvirket til et dødsfald i Danmark. ”

I udsendelsen udtaler en anonymiseret mand sig om sin mors død. Sønnen beskriver moren, Margurithe. Moren var overbevist om, at hun ikke behøvede at spise, men kunne ernære sig ved hjælp af lysets energi. Udsendelsen fortsætter:

”[Tidskode 02.50-03.14]

Speak: Når jeg søger efter fænomenet, finder jeg hjemmesiden kaldet levaflys.dk. Manden bag hjemmesiden hedder [Klager]. Han er uddannet slagter og tidligere gået konkurs med forskellige virksomheder indenfor salg af biler og it-udstyr. Tre måneder efter, at hans seneste firma går ned, sker der ifølge ham selv noget skelsættende.

[...]

Speak: Nu driver [Klager] et alternativt center i Aarhus, der tilbyder mange forskellige slags behandlinger og kurser. Indtil videre skulle der have været 200 personer gennem hans lysernæringskurser, hvor selv børn ned til nul år er meget velkomne.

[Klager]: Det lyder jo selvfølgelig også fuldstændig fantastisk, men det er rent faktisk muligt for alle i dag at lære det. ”

Der klippes blandt andet til interviewet med Margurithes søn. Det oplyses i speaken, at Margurithe ikke havde spist i fire uger op til sin død. Ifølge lægen havde hun begyndende kræft, som kombineret med lysenergi-kuren formentlig har været årsagen til hendes død. Udsendelsen fortsætter:

”[Tidskode 07.25-07.37]

Speak (under dette klip vises også et billede af [Klager]): Margurithe har ikke benyttet sig af [Klager]s lysernæringskurser, men hun er kommet til hans foredrag, og hendes søn har fundet udklip med [Klager] i hendes hjem, hvor han beskriver, hvordan man kan leve af lys. ”

I udsendelsen beskriver værten fænomenet med at leve af lys og omtaler guruen som en australsk kvinde, Jasmuheen. Jasmuheen er blevet kritiseret, da der er fire dødsfald forbundet med hendes bøger og lysernæring. Det seneste tilfælde skete i 2011. I 1999 udfordrede et australsk tv-program Jasmuheen til at se, om hun kunne leve uden mad og drikke. På fjerdedagen måtte forsøget stoppes, da Jasmuheen var i livsfare.

”[Tidskode 09.53-10.23]

Speak: Samme koncept er nu kommet til Danmark med [Klager] og hans kurser ”Lev af lys”. I et interview, der ligger på YouTube, siger han bl.a.:

[Der klippes til det omtalte klip fra YouTube:]

[Klager]: I cannot just say to people: ”Yeah, I don’t eat”. ”Yeah, when do you eat? ”, they say. ”I don’t eat”. ”Yeah, but when do you eat? ” They could not hear what I was saying. I have had breakfast one time since 2013, January. And it was for my kid’s birthday. ”

Speak: På [Klager]s hjemmeside ligger et interview med en af kursisterne, som har fuld tillid til [Klager]s projekt.

[...]”

Overlæge og professor i ernæring, Jens Kondrup, fortæller om 25 irere, der sultestrejkede i 1980’erne. Efter 2,5 måneder uden mad var en tredjedel døde. I udsendelsen fortælles om en kvinde ”Ulla”, der på internettet deler sine erfaringer med at leve af lys:

”[Tidskode 15.25-16.39]

Journalist: Jeg er stødt på en kvinde på nettet, som skriver om sine erfaringer med at leve af lys. Her, der gør hun status et år efter, at hun var på kursus hos [Klager].

Der vises følgende citater på skærmen, der læses op fra internettet: Indtil nu er det ikke lykkedes mig at tage på i vægt. Og jeg ligner en anorektiker. Ikke så rart. Jeg behøver ikke fysisk mad. Det mærker jeg helt klart. Det er udrensning. Kroppen vil af med det, jeg kan finde på at putte i den. Jeg må arbejde intenst med de tankeformer, som ifølge [Klager] er årsagen til, at min mave, mit stofskifte, ikke vil fungere. Hvornår jeg helt kan holde op med at spise og også begynde at tage på i vægt, må tiden vise. Det er dog helt sikkert den vej, jeg skal. Det hele afhænger kun af mig og min vilje til at gå den vej. Og det var jo for at blive helt rask, at jeg gik med på lev af lys, så sommetider synes jeg bare, det er for meget alt sammen. Men dybest inde er jeg fortrøstningsfuld. ”

Værten fortæller om sit møde med den anonyme kvinde ”Ulla”. Kvinden vejer 34 kilo, og hendes BMI er på 12,9. Jens Kondrup fortæller, at de personer, man kender til, der er døde af sult, har typisk haft et BMI på mellem 11 og 13. Udsendelsen fortsætter:

”[Tidskode 21.45-27.52]

Værten: På din hjemmeside der står der, at du tilbyder lysernæringskurser for børn. Børn skal jo have mad og drikke for at vokse og for at blive sunde voksne mennesker.

[Klager]: Det er i hvert fald dét, vi altid har fået af vide.

Værten: Men du ved noget andet, eller hvad?

[Klager]: Ja, jeg er åbenbart lidt klogere end andre.

Værten: Fordi lægevidenskaben vil jo være dybt uenig med dig.

[Klager]: Ja, de synes jo, at jeg er rablende sindssyg.

[...]

Værten: Er der andre sygdomme, du kan kurere?

[Klager]: Ikke mig.

Værten: Eller være med til at - eller hjælpe eller være med til at.

[Klager]: Jeg kan give nogle oplysninger, så folk kan kurere sig selv. Ja da. Helt klart.

Værten: Kunne man få nogle på banen?

[Klager]: Ja, men øh – kræft eksempelvis.

Værten: Kræft?

[Klager]: Ja da.

Værten: Okay.

[Klager]: Det er da så simpelt, som det kan være.

Værten: Sundhedsstyrelsen har skrevet til dig.

[Klager]: Ja da.

Værten: Kan du løfte sløret for, hvordan det går med dokumentationen?

[Klager]: Ja, men nu er det jo ikke alt, der skal dokumenteres, for så må vi ændre noget i vores markedsføring, fordi det er egentlig dét, det hele går på, det er, at vores markedsføring måske er lidt for grov, eller den er et eller andet.

[...]

Værten: Og din tese er jo altså, at man kan spise – at mennesket kan leve – ikke spise – mennesket kan leve af lys eller energi uden at spise.

[Klager]: Ja.

Værten: Gælder det også dig selv *[Klager]*?

[Klager]: Ja da.

Værten: Du spiser ikke?

[Klager]: Jeg spiser selvfølgelig stadigvæk noget, for jeg er ikke klar til at lægge det på hylden.

Værten: I et interview der ligger på nettet, der siger du, at du stoppede med at spise i 2013.

[Klager]: Ja. Det er jeg også.

Værten: Det er jo så løgn.

[Klager]: Nej, jamen det kommer an på, hvordan du definerer – der stoppede jeg med at spise spontant i 2013 januar måned. Men jeg siger til alle foredrag, og jeg står heller ikke og siger, at jeg ikke spiser. Det gør jeg. Jeg spiser meget, meget lidt.

Værten: Du ligner ikke en mand, der på den måde spiser meget lidt. Du ligner en mand, der spiser ganske normalt.

[Klager]: Ja.

Værten: Vil du også sige, at du gør det?

[Klager]: Nej, det gør jeg absolut ikke. Jeg har i hvert fald sat mit madforbrug 98 % ned.

Værten: 98 %?

[Klager]: Ja. Og mit væskeforbrug er måske sat 99,8 % ned.

Der klippes til billeder af værten, som filmes foran en grillbar.

Speak: Dagen før interviewet med [Klager], har jeg været et smut på den lokale grillbar.

Værten: Jeg kommer lige inde fra grillbaren her ved Risskov og har talt med ejeren, der bekræfter, at [Klager] han er en kunde, der kommer her jævnligt og spiser.

[...]

Værten: Den dame, vi begge to ved, at jeg talte med, hun vejer 34 kilo.

[Klager]: Ja.

Værten: Hun kom til dig, da hun vejede 38 kilo.

[Klager]: Ja.

Værten: Og du lovede, at du kunne hjælpe hende med at tage på i vægt.

[Klager]: Ja, ja.

Værten: Det modsatte er sket.

[Klager]: Nu er der sket rigtig meget, fordi hun har en sygdom, der gør, at hun har et stort problem med at tage på.

Værten: Man kunne også vende den om og sige, at hun vejede 38 kilo, nu vejer hun 34 kilo.

[Klager]: Ja.

Værten: Lægevidenskaben siger, at det er livsfarligt at veje 34 kilo.

[Klager]: Ja, ja, men de siger så mange ting.

Værten: Du anerkender ikke, at det er livsfarligt at veje 34 kilo?

[Klager]: Nej. Selvfølgelig er det særlig. Det er måske u hensigtsmæssigt. Specielt nu hvor vi bor her, hvor det er koldt. Men lægevidenskaben ved jo ingenting om det her, så dem skal man i hvert fald slet ikke spørge.

Værten: Så imens hun ligger på sottesengen og vejer 34 kilo, så får du dig et glas rødvin og en hotdog.

[Klager]: Måske.

Værten: Måske. Har du det ikke skidt med, at du giver én råd, som ifølge lægevidenskaben er i livsfare?

[Klager]: Nej.

Værten: Ville du tage ansvar for det, hvis uheldet var ude, og hun døde af det?

[Klager]: Nu kan jeg jo ikke bestemme, hvornår folk skal dø, og hvornår de ikke skal dø.

Speak: Jeg spørger *[Klager]* til Margurithes død.

Værten: Margurithe er jo desværre død.

[Klager]: Ja.

Værten: Hun fulgte præcis de her principper.

[Klager]: Jamen det er ikke noget med et princip, hvis hun ikke har været på kursus her, så kan du jo ikke gøre det.

Værten: Grunden til at Margurithe døde, var måske fordi hun ikke gik igennem dig?

[Klager]: Ja, hvis hun bare er stoppet med at spise – ja, så dør du da.

[...]

[Tidskode 28.08-28.23]

Værten (henvendt til seerne): Hvis du eller nogen, du kender, har været udsat for kvaksalveri hos *[Klager]*, så opfordrer Sundhedsstyrelsen dig til at kontakte dem eller politiet. Og vi hører naturligvis også meget gerne fra dig. ”

[Klager] klagede den 5. december 2015 over omtalen til DR og anmodede DR fjerne alle af ham kritiserende opslag på dr.dk og Facebook samt bringe følgende:

”*Genmæle-tekst:*

Jeg, *[Klager]*, understreger, at mine lysernæringskurser aldrig har medført dødsfald. Ligeledes har jeg heller ingen forbindelse til Jasmuheen eller andre udenlandske lysernæringsteknikker. Jeg har selv udviklet den metode, jeg benytter, og derfor kan man kun tage mit lysernæringskursus hos mig.

Jeg, *[Klager]*, er uddannet akupunktør og har arbejdet som healer i 12 år. Sammen med min uddannelse til Reiki-mester og Reiki-lærer danner det fagligt grundlag for mine lysernæringskurser. Jeg har haft mit firma, Lotus Health Care, siden 2010, og her helbredsundersøger vi løbende vores lysernæringskursister for at sikre, at alt forløber forsvarligt.

Jeg, *[Klager]*, understreger, at børn selvfølgelig skal spise og drikke. Dette instruerer jeg alle forældre, der kommer i mit center, i.

Det er korrekt, at jeg, *[Klager]*, stoppede med at spise i januar 2013, men kun i 3 uger. Efterfølgende har jeg spist, og jeg har reduceret mit føde- og væskeindtag med op til 98 %. Det fremgår i al tilgængelig information med mig.

Jeg ønsker, at DR præciserer, at ingen af lysernæringskursisterne på nogen måde har ønsket at medvirke i Kontant-udsendelsen, og at DR blev gjort opmærksom på dette fra kursisternes side, både telefonisk og via mail. ”

[Klager] anmodede forgæves DR om at besvare klagen. Den 29. februar 2016 sendte han i stedet klagen til Pressenævnet.

Yderligere oplysninger

Af hjemmesiden levaflys.dk fremgår ved udskrift af 21. juni 2016 i øvrigt bl.a. følgende (Pressenævnet har ikke en udskrift før udsendelsen):

”Kursus - Lær at leve af LYS

[...]

Vand-diæt og transformation

Efter aktiveringen af Energi-centret i hjernen, kan alle kursister leve af LYS. På dét tidspunkt har den logiske hjerne imidlertid endnu ikke forstået, at du nu kan ernære dig via Universal Energi.

Derfor har du muligheden for, at fuldføre en vand-diæt, der varer ca. 3 uger. Når den logiske hjerne har forstået, at du nu kan ernære dig via LYS (= leve af Universal Energi), er du 100 % transformeret.

[...]

Det er vigtigt, at du forstår, at vand-diæten ikke er en faste!

Normalt, når man faster, tærer man på kroppens ressourcer, hvilket ikke er tilfældet under vand-diæten på LYS-kurset. Under vand-diæten lærer den logiske hjerne at forstå, at kroppen nu kan ernære sig af en helt ny måde, via Universal Energi i stedet for fysisk mad.

Bemærk

[...]

Børn på LYS-energi

Mange børn, der er født efter den 21. december 2012, har allerede evnen til helt eller delvist at leve af LYS, afhængig af deres udviklingsniveau. Derfor oplever et stigende antal forældre problemer med at få deres børn til at spise “tilstrækkeligt” mad, eller at børnene er meget kræsne.

Vores erfaring er, at det er meget sandsynligt, at dit barn allerede er klar til at leve af LYS, når blot du giver barnet muligheden for selv at vælge.

Ønsker du at sikre dig, at dit barn er 100 % klar til at leve af LYS, kan barnet initieres (= aktiveres 100 % i Energi-centret i hjernen), uden det behøver at gennemføre en vand-diæt. Så behøver du som forælder ikke længere at gå og bekymre dig om, hvorvidt dit barn får nok næring.

Børn på LYS-kursus skal enten vælge Mini-Pakken (børn 0 - 10 år) eller den Lille-Pakke (børn 10 - 16 år). Læs mere under punktet “Kursus”. ”

På levaflys.dk ligger et link til det interview, som DR har hentet klip fra på YouTube. Af interviewet fremgår bl.a. følgende:

[Tidskode 33.20:]

[...] This is not about not eating. This is about let go of eating. So we just have to let go and sometimes we eat, but we never eat in the morning and never until late evening maybe. [...] we are used to have table, when we come home in the evening. So that's where the most people who are living like this is

eating. Only maybe only one time a day. Because they only eat in the evening. And we also do that. When we eat it is in the evening we can never. I think I have had breakfast one time since 2013, January. And it was for my kid's birthday [Det understregede er bragt som citat 2 omkring Kontant-udsendelsens 10. minut]. [...] It was not because I needed it, but it was for social occasions. We do that also. If people are going to weddings or whatever, they don't sit with nothing. No, they have to try and eat and be normal people. Because they can always just stop eating. So it is a little different. We are not strict about not eating. We know that it is best for us when we don't eat. Yeah, but we are also humans, so we have to let go a little at the time.

[Tidskode 40.00:]

[...] But of course, then I learned how to talk about it, because when we have to. I cannot just say to people: "Yeah I don't eat". "When do you eat?" they say. "I don't eat". "But when do you eat?" They could not hear what I was saying [Det understregede er bragt som citat 1 omkring Kontant-udsendelsens 10. minut], because it was so confusing in the head. We have to think of this as "normal" people. They don't hear about this they don't even know about this. So for them it was completely madness. [...]"]

2 Parternes synspunkter

2.1 [Klager]s synspunkter

God presseskik

[Klager] har anført, at udsendelsen får ham til at fremstå som uvederhæftig. Han bliver hængt ud på et spinkelt grundlag med det resultat, at hans ry og virksomhed har lidt unødigt skade og mistet potentielle klienter. Der er flere faktuelle fejl, krænkende udsagn og udeladt væsentlige oplysninger. Klipningen af udsendelsen er manipulerende. På baggrund af udsendelsen er [Klager] bl.a. blevet kaldt "*spædbørnsdræber*" og "*kvaksalver*", ligesom [Klager] og hans ansatte er blevet truet og tvunget væk fra en helsetes i Herning.

På DRs Facebook-side har en DR-journalist også fremsat en række injurierende udtalelser. [Klager] har fremsendt en udskrift fra DRs Facebook-side.

DR har udnyttet [Klager]s manglende erfaring med mediehåndtering. [Klager] deltog i udsendelsen, fordi han ved en indledende telefonsamtale fik indtryk af, at udsendelsen ville være kritisk, men hæderlig, således at begge parter synspunkter blev fremstillet korrekt.

Redigering

– YouTube

[Klager] har anført, at der i udsendelsen er bragt klip fra et tidligere interview, hvor [Klager] udtaler sig som om, han aldrig spiser, og at hans eneste måltid siden januar 2013 er en dags morgenmad.

[Klager] har aldrig lagt skjul på, at han både spiser og drikker engang imellem. I det interview klippet stammer fra, udtalte [Klager] også, at han spiser om aftenen engang imellem. Denne klipning anvendes til at fremstille [Klager] som en bedrager, der påstår, at han aldrig spiser, men som går på grillbar i smug. I programmet udelades endvidere en del af en interview-sekvens, hvor [Klager] forklarer, at hans spisestop i 2013 varede i tre uger, og at han efterfølgende har spist meget lidt. Denne del af interviewet burde være bragt.

– Erhvervserfaring

Udsendelsen fremstiller [Klager] som en upålidelig iværksætter, der pludselig skifter branche, fordi han har fået en god idé, men undlader at nævne, at [Klager] har arbejdet som akupunktør og healer i 12 år. Han er Reiki-mester og Reiki-lærer. Endvidere startede [Klager] Lotus Health Care i 2010. Det fremstår imidlertid i udsendelsen som om, han intet grundlag har for at beskæftige sig med den alternative verden, selvom han flere gange forklarede det til journalisten. DR burde have omtalt [Klager]s erfaring med akupunktur, healing og reiki.

Artiklen "[Klager]s livsfarlige kursus: Drop mad og lev af lys" omtaler [Klager] som tidligere slagter og biludlejer, men undlader også at nævne hans erfaring som akupunktør, healer og Reiki-mester og -lærer.

Korrekt information

– Programtitlen "*Alternativ behandler tilbyder livsfarlig sultekur*"

[Klager] har i forhold til programmets titel anført, at titlen er forudindtaget og tydeligt indikerer en negativ vinkling af programmet. [Klager]s kursusvirksomhed har intet med sultekure eller dødsfald at gøre, og alle [Klager]s lysernæringskursister lever i bedste velgående. [Klager] er ikke dømt ved domstolene for at have skadet sine kursister. Flere dokumentarprogrammer dokumenterer, at en del mennesker formår og har formået at leve af lysernæring.

DR formår ikke at dokumentere, at [Klager]s sultekure – som det fremgår af programtitlen – er livsfarlige. Ernærings ekspert Jens Kondrup, som udtaler sig i udsendelsen, ved intet om metafysiske emner som eksempelvis lysernæring og kan derfor ikke bruges som dokumentation for, at lysernæringskurserne er farlige. Programtitlen underbygges derfor ikke af fakta.

– *Dødsfald*

[Klager] har anført, at han i forbindelse med introduktionen til programmet bliver sat i forbindelse med udenlandske lysernæringsteknikker, der har ført til dødsfald, selvom hans metode aldrig har medført dødsfald og ikke kan sammenlignes med andre teknikker.

[Klager] har selv udviklet sin metode og har aldrig videregivet den. Derfor kan han ikke sættes i forbindelse med andre lysernæringsteknikker, og man kan heller ikke skære alle lysernæringsteknikker over én kam. [Klager] oplyste i forbindelse med et interview, at den afdøde kvinde, Margurithe, aldrig har deltaget på hans kursus. Derfor er sammenkædningen mellem ham og hende helt urimelig.

Det er urimeligt, at det først nævnes syv et halvt minut inde i udsendelsen, at den pågældende kvinde aldrig har deltaget på [Klager]s kursus. Det giver seerne et forkert indtryk af, at [Klager]s kursusvirksomhed fører til dødsfald. Et billede af [Klager] fra hjemmesiden levaflys.dk vises umiddelbart efter omtalen af Margurithes dødsfald. Denne fordrejning af faktuelle oplysninger har skadet [Klager]s ry og virksomhed.

Senere i udsendelsen fremføres det, at fire dødsfald er forbundet med en Jasmuheens lysernæringsteknik. [Klager] har i den forbindelse understreget, at hans metode ikke kan sammenlignes Jasmuheens kursus. Jasmuheen instruerede sine kursister i at undlade mad og vand fuldkommen i den første uge.

På Kay Hougaads kursus er der indlagt løbende helbredsundersøgelser som fast del af vanddiæten. Vanddiæten er den periode på to uger, hvor mad udelades. Det fremgår også af [Klager]s hjemmeside, levaflys.dk. Ingen kursister er døde som følge af, at de har deltaget i [Klager]s kurser. [Klager] nævnte forskellene fra Jasmuheens kursus flere gange under sit interview med DR, hvorfor det er i strid med sandheden, når det i programmet fremføres, at samme koncept som Jasmuheens er kommet til Danmark med [Klager] og hans kurser.

– *Behandling af kræft*

For så vidt angår den anden programomtale på Facebook fra 24. september 2015, "*Hver tredje dansker får kræft og kun halvdelen overlever*", har [Klager] anført, at ordvalget er uheldigt, da han ikke har sagt, at kræft har noget med lysernæring at gøre. [Klager] har alene udtalt, at han kan give oplysninger, så folk kan kurere sig selv.

– *Behandling af børn*

[Klager] har endvidere anført, at hans udtalelse "*Det lyder jo selvfølgelig også fuldstændig fantastisk. Men det er jo rent faktisk muligt for alle i dag at lære det*", fra YouTube-videoen "*Lær at leve af lys, Learn to live from Prana, Food for God's*" er bragt ude af sammenhæng i DR-programmet.

I klippet udtaler [Klager] sig om lysernæringskurset generelt for voksne, men ikke om børn. Alligevel fremstår det i programmet, som om han udtaler sig om lysernæringskurser for børn. [Klager] får ikke på noget tidspunkt i udsendelsen mulighed for at udtale sig uddybende om børn på lysernæring. Det er udtryk for grov manipulation.

[Klager] har fyldestgørende redegjort for sine lysernæringskurser for børn til DRs journalist, men det blev ikke bragt i udsendelsen, hvilket er kritisabelt. [Klager] understregede i den forbindelse, at børn på intet tidspunkt skal undvære mad og drikke. Den del ville have foregrebet mange misforståelser, hvis det var blevet bragt. Udsendelsen gør det ikke klart, at der er stor forskel på kurset for børn og voksne. Det redegjorde [Klager] ellers for over for DR.

En tilfældig kvindelig kursist får lov at udtale sig om børn på [Klager]s lysernæringskurser, selv om hun ikke er tilknyttet [Klager]s virksomhed. I den interviewsekvens, der er bragt med kvinden, udelades den oprindelige sekvens, hvor den pågældende person anfører, at børn ikke skal på vanddiæten, men i stedet skal initieres. Kontant kunne eksempelvis have bragt den del af interviewet med [Klager], hvor han udtalte sig mere om lysernæring for børn.

For så vidt angår den tredje programomtale på Facebook fra 24. september 2015, "*Klogere end lægevidenskaben?*" har [Klager] anført, at programomtalen er faktisk forkert, da børn på intet tidspunkt skal undvære mad og drikke, men at børn efter aktiveringen af centeret i hjernen selvfølgelig stadig skal spise og drikke. [Klager] gives ikke mulighed for at forklare sig faktisk omkring børn og lysernæring på trods af emnets kontroversielle karakter.

I artiklen "*Børn sendt på kursus: Lærer at leve af lys i stedet for mad*" fremstår det som om, at [Klager] siger, at alle børn, der fødes efter den 21. december 2012, ikke behøver at spise. Det er ikke retvisende. Børnelæge og ekspert i ernæring, [Lægen], udtaler sig derfor på et faktisk forkert grundlag.

– *Opfordring til politianmeldelse*

[Klager] har anført, at det er på grænsen til injurier, når det i afslutningen af udsendelsen oplyses, at Sundhedsstyrelsen opfordrer personer, der mener at have været udsat for "*kvaksalveri*" hos [Klager], til at kontakte Sundhedsstyrelsen eller politiet. Seerne foranlediges herved til at tro, at Sundhedsstyrelsen betegner [Klager] som "*kvaksalver*", selvom dette er Kontants udlægning. [Klager] er ikke dømt ved domstolene.

– *Henvendelser til og omtale af kursister*

Ifølge klagen har DRs journalister kontaktet flere kursister, men alle har frasagt sig deltagelse i Kontant, på trods af, at de har medvirket i andre interviews. I udsendelsen gives det urigtige indtryk, at kursisterne

er under negativ indflydelse af [Klager], og at de derfor ikke ønsker at kritisere ham. Kursisterne afstår fra at medvirke i frygt for, at de bliver fremstillet på en måde, de ikke selv ønsker.

[Klager] har over for Pressenævnet vedlagt mails fra tre kursister, som gør gældende, at deres udtalelser i Kontant-udsendelsen er klippet ud af sammenhængen eller, at de af egen vilje ikke ønsker at udtale sig til DR.

Forelæggelse

I Kontant-udsendelsen bringes en sekvens med en bekymret person, hvis ven er kursist hos [Klager]. Disse oplysninger er imidlertid ikke blevet forelagt for [Klager], der derfor ikke har fået mulighed for at forholde sig til kursistens situation eller de af seeren fremlagte udsagn.

Genmæle

[Klager] ønsker på ovenstående baggrund at få bragt sin "*Genmæle-tekst*" af 5. december 2015 i forbindelse med en Kontant-udsendelse og på dr.dk.

2.2 DRs synspunkter

God presseskik

Redigering

DR har anført, at de ikke har lovet [Klager] gennemsyn af programmet inden udsendelse, hvilket er i overensstemmelse med god presseskik. DR orienterede [Klager] om tidspunktet for udsendelsen af programmet i forbindelse med selve interviewet med [Klager].

– YouTube

Det er ikke korrekt, når [Klager] gør gældende, at det fejlagtigt fremgår af programmet, at [Klager] alene har spist ét enkelt måltid siden januar 2013. Det fremgår tydeligt af interviewet, som fremgår af udsendelsen, hvor meget og hvor ofte [Klager] indtager fast føde og væske.

DR har heller ikke udeladt væsentlig og relevant information om [Klager]s spisestop. Da DR slet ikke har forholdt sig til varigheden af klagers spisestop, var denne del af interviewet med [Klager] ikke relevant for udsendelsen.

Da [Klager] i programmet hævder, at han kun indtager to procent af den føde, og kun 0,2 procent af den væske, har han indtog tidligere, har Kontant fundet det relevant at undersøge, om denne påstand er sand. I den forbindelse har DR forelagt for [Klager], at indehaveren af den lokale grillbar har bekræftet, at [Klager] flere gange har spist på grillbaren. Denne del af interviewet er relevant at få frem, og DR har derfor ikke handlet i strid med god presseskik på dette punkt.

– Erhvervserfaring

DR har anført, at programmet ikke udelader væsentlige oplysninger om [Klager]s uddannelses- og erhvervsmæssige karriere. Ifølge [Klager] kom hans påståede evne til at leve af lys til ham kort tid efter hans seneste konkurs med et bilfirma. Det er relevant at oplyse seerne om [Klager]s uddannelsesmæssige baggrund og seneste erhverv, før han fik evnen til at leve af lys.

[Klager] har selv fremhævet sin baggrund som slagter på sin hjemmeside og i forbindelse med interviewet om sammenhængen mellem [Klager]s uddannelses- og erhvervsmæssige baggrund og evnen til at leve

af lys, nævnte [Klager] ikke, at der skulle være en sammenhæng mellem hans erfaring med akupunktur, healing og Reiki og hans evne til at leve af lys. Det er inden for rammerne af DRs redigeringsret, når DR har undladt at omtale klagers erfaring med akupunktur, healing og Reiki.

Korrekt information

– Programtitlen ”Alternativ behandler tilbyder livsfarlig sultekur”

DR har bestridt, at programmets titel ikke har dækning i udsendelsen. [Klager] tilbyder mennesker i alle aldre hjælp med at aktivere et særligt center i hjernen, som gør dem i stand til at leve af lysets energi uden at indtage hverken fast føde eller væske. Det er livsfarligt og i sidste ende dødeligt at leve uden – eller kun med begrænset – indtag af føde og væske. Professor i ernæring, Jens Kondrup, udtaler sig om det i programmet.

[Klager] har ikke over for DR dokumenteret eller sandsynliggjort, at det er muligt at leve af lys og undlade at indtage føde og væske, uden at det i sidste ende vil være dødeligt. Der er derfor fuld dækning for programmets titel i udsendelsen.

– Dødsfald

DR har anført, at der er dækning for DRs påstand om, at [Klager] udbyder samme form for sultekur som de udenlandske lysernæringsteknikker, der omtales i programmet, og som har ført til dødsfald. Der findes flere udbydere af kurser, men de har det grundlæggende fællestræk, at kursisterne skal lære at leve af lys alene uden at spise eller drikke. Sundhedseksperter i både Danmark og i udlandet betragter disse lysernæringskurser – uanset måden til at opnå tilstanden at kunne leve af lys alene – som livsfarlige.

Programmet beskriver ikke de forskellige teorier og teknikker, men fokuserer alene på de forskellige teknikkers fælles mål om at kunne ernære sig ved lysenergi alene. Dette mål fremgik af [Klager]s hjemmeside på tidspunktet for udsendelsen af programmet.

Den indledende omtale af den danske kvinde, som døde efter et forsøg med at leve af lys, er relevant for programmet, da forsøget med at leve af lys kan have været en medvirkende årsag til hendes dødsfald. Alle oplysninger, der indgår i denne omtale, er korrekte og efterprøvede. Seerne bliver gjort opmærksomme på, at kvinden ikke har benyttet sig af [Klager]s lysernæringskurser, men at hun er kommet til hans foredrag, og at hendes søn har fundet udklip med [Klager] i hendes hjem. Avisudklippene på billedsiden er de udklip, som afdødes søn fandt hos afdøde. Det er ubestridt, at den afdøde kvinde er kommet til [Klager]s foredrag.

DR er bekendt med, at nuværende og tidligere kursister hos [Klager] udviser sundhedsskadelige adfærd. Det gælder bl.a. den tidligere kursist ”Ulla”, som [Klager] interviewes omkring,

– Behandling af børn

DR har anført, at udtalelsen *”Det lyder jo selvfølgelig også fuldstændig fantastisk. Men det er jo rent faktisk muligt for alle i dag at lære det”*, der fremgår af klippet fra en YouTube-video, er en generel udtalelse, som både omfatter børn og voksne. Klippet understøttes i øvrigt af en lang række andre udsagn fra [Klager] om, at også børn kan lære at leve af lys. DR har henvist til [Klager]s hjemmeside, som beskriver, at [Klager]s lysernæringskurser kan benyttes af både børn og voksne. DR mener på den baggrund, at der i programmet er dækning for at bringe ovennævnte sekvens fra en video fra YouTube.

I udsendelsen bringes endvidere en sekvens, hvor [Klager] får mulighed for at forholde sig specifikt til, om børn kan benytte hans lysernæringskurser.

Det er heller ikke i strid med god presseskik, at DR har anvendt et klip fra [Klager]s hjemmeside, hvor en kursist udtaler sig om hans lysernæringskurser. [Klager] benytter selv kvinden i sin markedsføring, og hendes udsagn er i overensstemmelse med [Klager]s interview med DR og oplysningerne fra hjemmesiden i øvrigt.

For så vidt angår artiklen *"Børn sendt på kursus: Lærer at leve af lys i stedet for mad"*, har DR anført, at de har dokumentation for de i artiklen fremsatte påstande om, at [Klager] påstår, at *"børn født efter den 21. december ikke behøver at spise"*. DR henviser bl.a. til følgende citat:

"Mange børn, der er født efter den 21. december 2012, har allerede evnen til helt eller delvist at leve af lys afhængig af deres udviklingsniveau. Derfor oplever et stigende antal forældre problemer med at få deres børn til at spise "tilstrækkeligt" mad, eller at børnene er meget kræsne".

– *Behandling af kræft*

DR har alene forholdt sig specifikt til programomtalen den 24. september 2015 med overskriften *"Hver tredje dansker får kræft og kun halvdelen overlever"*. DR har anført, at klager selv i forbindelse med interviewet oplyser, at han kan kurere kræft.

– *Opfordring til politianmeldelse*

DR har ikke lagt ordet *"kvaksalveri"* i munden på Sundhedsstyrelsen. DR har fremsendt et udklip fra en mail, som Sundhedsstyrelsen har sendt til en af DRs journalister. Af det fremsendte fremgår bl.a.:

"Her er Sundhedsstyrelsens svar, som du er velkommen til at bruge i din afslutning på programmet:

Sundhedsstyrelsen har den 23. september 2015 truffet afgørelse om, at markedsføringen på hjemmesiden www.levaflys.dk er i strid med loven om markedsføring af sundhedsydelser (§ 2, stk. 1). Afgørelsen indeholder et påbud til Lev af Lys v/[Klager] om, at de skal fjerne visse udsagn på hjemmesiden

Personer, der mener, at de har været udsat for kvaksalveri, kan henvende sig til politiet. De kan også kontakte Sundhedsstyrelsen. "

– *Henvendelser til og omtale af kursister*

DR har anført, at det ikke fremgår af udsendelsen, at [Klager] har påvirket nuværende og tidligere kursister til ikke at stille op til interview. Tværtimod fremgår det, at nuværende og tidligere kursister ikke har ønsket at udtale sig kritisk om deres læremester. Bl.a. har DR respekteret den under dæksnavn omtalte "Ullas" ønske om ikke at medvirke i udsendelsen.

DR har i programmet alene anvendt klip fra videoer, som har ligget offentligt tilgængelige på [Klager]s egen hjemmeside. Der er en klar journalistisk begrundelse for at offentliggøre de anvendte klip, da de bl.a. er dokumentationsbærende i forhold til beskrivelsen af [Klager]s kursusvirksomhed.

Forelæggelse

Det er ikke i strid med god presseskik, at [Klager] ikke er blevet forelagt den kritik, som bliver rettet mod [Klager] fra en ven til en af kursisterne. Den pågældende person har ikke fremsat en konkret kritik mod [Klager], og han fremkom alene med sin egen vurdering af sin bekendtes sundhedsmæssige tilstand. [Klager] har fået mulighed for at forholde sig til den sundhedsfaglige kritik, som fremsættes i programmet. Det forudsætter ikke, at klager skal have oplyst identiteten på alle de kilder, som medvirker i udsendelsen.

Genmæle

DR har anført, at [Klager] ikke har ret til at få bragt et genmæle, da de oplysninger, der indgår om [Klager] i udsendelsen, har dækning i DRs dokumentation, herunder [Klager]s egne udtalelser og materialet på klagers hjemmeside.

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget: Jesper Rothe, Jørn Mikkelsen, Lars Lindskov og Marlene Borst Hansen.

Pressenævnets kompetence

Pressenævnet bemærker indledningsvist, at spørgsmålet om, hvorvidt forhold er injurierende, henhører under domstolene og falder uden for nævnets kompetence. Nævnet tager derfor ikke stilling til, hvorvidt der er fremsat injurierende udtalelser om [Klager] på DRs Facebook-side. Det forhold behandles ikke.

Pressenævnet træffer afgørelse i sager om, hvorvidt der er sket en offentliggørelse i strid med god presseskik, og hvorvidt et medie er forpligtet til at offentliggøre et genmæle, jf. medieansvarslovens § 34 og § 40, jf. lovens § 36.

God presseskik

Redigering

[Klager] har klaget over, at DRs dækning var ensidig og klipningen af udsendelsen misvisende, herunder, at klippet fra YouTube giver et misvisende indtryk af, at han aldrig spiser.

Pressenævnet bemærker i den forbindelse, at redaktøren i overensstemmelse med det almindelige princip om redaktørens ret til at redigere mediet er berettiget til at beslutte, hvad man vil bringe i mediet. Det vil sige, at det ligger inden for grænserne af redaktørens redigeringsret at undlade oplysninger, der for en af parterne forekommer centrale, så længe det samlede indtryk giver et retvisende billede.

– Klippet på YouTube

I Kontant-udsendelsens gengivelse af et engelsk interview på YouTube har DR byttet rundt på to klip og sat dem i forlængelse af hinanden. Udsagnet *"I have had breakfast one time since 2013, January. And it was for my kid's birthday"* er i Kontant-udsendelsen indsat direkte efter *"I cannot just say to people: "Yeah, I don't eat". "Yeah, when do you eat? ", they say. "I don't eat". "Yeah, but when do you eat? " They could not hear what I was saying"*.

I YouTube falder de to udtalelser ikke i forlængelse af hinanden og i omvendt rækkefølge. Udtalelsen omkring morgenmaden er i YouTube-videoen anvendt til at illustrere, at [Klager] spiser om aftenen – hvis han spiser.

På den måde udsagnet er anvendt i Kontant-udsendelsen, giver DR indtryk af, at [Klager] udtaler, at han alene har spist én gang siden 2013 – og det var morgenmad. Det er ikke dokumenteret, at [Klager] giver dette indtryk. Pressenævnet finder, at DR har tilsidesat god presseskik ved – uden at det var oplyst i Kontant – at bringe udtalelserne i en sammenhæng, der ikke nødvendigvis afspejler [Klager]s synspunkt. Hertil kommer, at der over for seeren gives indtryk af, at udtalelserne er bragt i kronologisk

rækkefølge, hvilket heller ikke er tilfældet. *Nævnet udtaler kritik* af den forvanskende sammenklipping af YouTube-interviewet.

Under hensyn til, at [Klager] i udsendelsen får lejlighed til at udtale sig vedrørende sit fødevarerindtag, finder Pressenævnet ikke tilstrækkelig grundlag for at pålægge offentliggørelse efter medieansvarslovens § 49. [Klager] siger blandt andet i programmet, at han spiser, men at han ”spiser meget, meget lidt”, og at han har reduceret sit madforbrug med 98 % og sit væskeforbrug med 99,8 %.

– *Erhvervserfaring*

Ifølge klager bringes der irrelevant information om, at han er slagter og tidligere er gået konkurs med en virksomhed, mens det ikke nævnes, at han har arbejdet som akupunktør og healer samt, at han er Reiki-mester og -lærer.

Pressenævnet finder, at DR ved at udelade oplysninger om [Klager]s arbejde som akupunktør og Reiki ikke har overskredet de vide rammer for redigering.

På baggrund af råoptagelsen offentliggjort på levaflys.dk den 17. september 2015 finder nævnet heller ikke i øvrigt grundlag for at fastslå, at interviewet mellem DR og [Klager] fremstår forvansket i DRs udsendelse. Pressenævnet behandler nedenstående klagepunkter under *Dødsfald*, *Behandling af kræft* og *Behandling af børn* og ud fra denne betragtning.

Korrekt information

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives eller gengives, er korrekte, jf. punkt A. 1.

– *Programtitlen ”Alternativ behandler tilbyder livsfarlig sultekur”*

Det følger videre af de vejledende regler, at overskrifter og mellemrubrikker i form og indhold skal have dækning i den pågældende artikel eller udsendelse, jf. punkt A. 6.

På baggrund af oplysningerne på levaflys.dk og [Klager]s udtalelser på råoptagelserne lægger Pressenævnet til grund, at formålet med hans kursus er at gøre det muligt at ernære sig ved lysenergi. I udsendelsen gør en ernæringsekspert gældende, at det er livsfarligt at leve uden at indtage fast føde. Pressenævnet finder herefter, at programtitlen *”Alternativ behandler tilbyder livsfarlig sultekur”*, der også er anvendt som overskrift på Facebook, har dækning i udsendelsen indhold. Nævnet finder heller ikke grundlag for at kritisere samme programtitel, der er anvendt som overskrift i en omtale på Facebook den 22. september 2015 eller overskriften *”[Klager]s livsfarlige kursus: Drop mad og lev af lys”* på dr.dk den 24. september 2015. Det er nævntes opfattelse af overskrifterne har tilstrækkelig dækning i artiklernes tekst.

Dødsfald

Sådan som sagen foreligger oplyst for Pressenævnet, har nævnet ikke mulighed for at tage stilling til, på hvilke måder [Klager]s kurser eventuelt adskiller sig fra de kurser, der udbydes af Jasmuheen, og hvorvidt de omtalte lysernæringsteknikker har ført til dødsfald i henholdsvis Danmark og i udlandet.

[Klager] gør i sin klage gældende, at DR uretmæssigt sætter [Klager]s kurser i forbindelse med fire dødsfald, herunder kvinden, Margurithes, dødsfald. Endvidere peger [Klager] på, at hans kurser uretmæssigt sættes i sammenhæng med den australske guru Jasmuheen,

Som sagen er forelagt, herunder på baggrund af oplysninger fra hjemmesiden levaflys.dk, lægger Pressenævnet imidlertid til grund, at både de af [Klager] udbudte kurser og de udenlandske kurser, der refereres til, har som et grundlæggende fællestræk, at kursisterne skal lære at ernære sig uden, at man behøver at indtage fast føde. Efter Pressenævnets opfattelse tilkendes det ikke i udsendelsen, om der nødvendigvis er fuldstændig lighed mellem [Klager]s kurser og de udenlandske kurser, som har ført til dødsfald. Pressenævnet finder i den forbindelse, at udsendelsen i tilstrækkelig grad godtgør, at der er lighedspunkter mellem de udenlandske kurser og [Klager]s kurser.

For så vidt angår sammenkædningen med dødsfald, herunder omtalen af den afdøde danske kvinde, Margurithe, har nævnet lagt afgørende vægt på, at udsendelsen klart gør opmærksom på, at den pågældende kvinde ikke har deltaget i kurser udbudt af [Klager]. Det forhold, at det først nævnes omkring syv minutter inde i udsendelsen, kan i dette tilfælde ikke føre til et andet resultat.

Behandling af kræft

I klagen anfører [Klager], at han ikke har sagt, at kræft har noget med lysernæring at gøre.

På baggrund af det uredigerede interview lægger Pressenævnet til grund, at [Klager] selv oplyser, at han kan ”give nogle oplysninger, så folk kan kurere sig selv”. I den forbindelse giver han eksemplet kræft. Uanset, at det ikke er ham selv personligt, der skal foretage handlingerne/undladelserne, finder nævnet ikke grundlag for at kritisere DRs beskrivelse.

Behandling af børn

I DR-udsendelsen henvises bl.a. til levaflys.dk. Heraf fremgår det bl.a.:

”Børn på LYS-energi

Mange børn, der er født efter den 21. december 2012, har allerede evnen til helt eller delvist at leve af LYS, afhængig af deres udviklingsniveau. Derfor oplever et stigende antal forældre problemer med at få deres børn til at spise ”tilstrækkeligt” mad, eller at børnene er meget kræsne.

Vores erfaring er, at det er meget sandsynligt, at dit barn allerede er klar til at leve af LYS, når blot du giver barnet muligheden for selv af vælge.”

Pressenævnet finder herefter, at programmet i tilstrækkelig grad dokumenterer, at børn også kan komme på lysernæringskurser hos [Klager], og at klager oplyser, at børn kan ernære sig af lys. Nævnet udtaler ikke kritik af DRs omtale af [Klager]s behandling af børn.

For så vidt angår det faktuelle grundlag for [Lægen]s udtalelse i artiklen ”Børn sendt på kursus: Lærer at leve af lys i stedet for mad” finder Pressenævnet som nævnt ovenfor, at oplysningerne om i hvilket omfang børn kan leve af lysernæring alene – og som ligger til grund for [Lægen]s udtalelse – er retvisende.

Pressenævnet har ikke mulighed for at tage stilling til, hvilket grundlag [Lægen] har haft for at udtale sig til den pågældende artikel. Efter Pressenævnets opfattelse indebærer [Lægen]s udtalelser ikke forhold, som burde forelægges selvstændigt for [Klager] ud over den forelæggelse, der fandt sted til brug for selve udsendelsen, og hvor [Klager] bl.a. blev spurgt ind til lysernæringskurser for børn.

Opfordring til politianmeldelse

På baggrund af den udaterede mail fra Sundhedsstyrelsen (nu Styrelsen for Patientsikkerhed), som DR henviser til, lægger Pressenævnet til grund, at styrelsen har fastslået, at Lev af Lys v/[Klager]s markedsføring er i strid med lov om markedsføring af sundhedsydelser og pålagt klager at korrigere indholdet på levaflys.dk. Under hensyn til sagens karakter og den almene interesse, udtaler nævnet ikke kritik af DR for at gengive styrelsens opfordring til seere om at politianmelde klager, hvis de har været udsat for ”kvaksalveri”.

– Forelæggelse

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at oplysninger, som kan være skadelige, krænkende eller virke agtelsesforringende for nogen, skal efterprøves i særlig grad, inden de bringes, først og fremmest ved forelæggelse for den pågældende. Forelæggelse bør ske således, at der gives den adspurgte rimelig tid til at svare, jf. punkt A. 3.

Det er nævnets opfattelse, at udsendelsen ”*Alternativ behandler tilbyder livsfarlig sultekur*” i sin helhed indeholder en række oplysninger og beskyldninger, der er skadelige for [Klager]s kursusvirksomhed, hvorfor de har skullet forelægges for [Klager].

I udsendelsen bringes en række sekvenser fra DRs interview med [Klager], hvor han forelægges de kritiske oplysninger, som kommer frem i udsendelsen, navnlig om den påståede sundhedsfaglige kritik af [Klager]s kursusvirksomhed, herunder i hvilket omfang børn kan deltage i kurserne.

Pressenævnet finder på denne baggrund, at der er sket en tilstrækkelig forelæggelse, og at [Klager] kommer til orde i udsendelsen. Pressenævnet finder, at den manglende forelæggelse af kritikken fra [Person A] ikke er af en sådan karakter, at den selvstændigt burde være forelagt for [Klager]. Nævnet bemærker, at kritikken er af samme karakter, som den kritik [Klager] får forelagt, herunder om de dødsfald, der omtales i udsendelsen.

[Klager] har klaget over, at DR i forbindelse med optagelsen af sit interview med [Klager] skulle have udnyttet hans manglende erfaring med at håndtere mediehenvendelser. Det fremgår imidlertid af telefonsamtalen, at [Klager] frivilligt indvilligede i at deltage i interviewet, og at han afslog DRs tilbud om på forhånd at få fremsendt en spørgeramme for interviewet. Pressenævnet udtaler herefter ikke kritik af forelæggelsen.

Pressenævnet finder – ud over ovennævnte kritiserede forhold – ikke i øvrigt, at udsendelsen giver anledning til kritik, herunder heller ikke DRs omtale af kursisterne eller forsøget på at få en udtalelse fra dem.

Genmæle

Det følger af medieansvarslovens § 36, stk. 1, at en anmodning om genmæle i medierne over for oplysninger af faktisk karakter, som er egnet til at påføre nogen økonomisk eller anden skade af betydning, og som er blevet bragt i et medie, skal tages til følge, medmindre oplysningernes rigtighed er utvivlsom.

Under henvisning til det ovenfor anførte under god presseskik vedrørende sammenklipningen af YouTube-videoen finder nævnet, at DR-udsendelsen giver et forkert indtryk af, at [Klager] skulle have udtalt, at han ikke har spist andet end morgenmad én gang siden 2013. Det er ikke dokumenteret som utvivlsomt korrekt, at [Klager] oplyser dette. Da oplysningen er egnet til at påføre klager økonomisk eller anden skade af betydning, er [Klager] som udgangspunkt berettiget til at få bragt et genmæle over for dette punkt. Pressenævnet finder imidlertid, at klagers genmæletekst blot er en gentagelse af de synspunkter,

som [Klager] fremkom med i udsendelsen. [Klager] er således i udsendelsen citeret for, at han spiser, og at han har reduceret sit madforbrug med 98 % og sit væskeindtag med 99,8 %. Pressenævnet finder derfor, at [Klager] ikke er berettiget til at få bragt et genmæle.

Det er Pressenævnets opfattelse, at i de øvrige oplysninger, som fremgår af DRs omtale vedrørende [Klager]s behandlingsform, herunder behandlingen af børn, er gengivet korrekte. Nævnet finder derfor, at [Klager] ikke er berettiget til at få bragt et genmæle vedrørende disse.

[Klager] er herefter ikke berettiget til at få offentliggjort et genmæle.

Afgjort den 22. juni 2016